

עונג שבת (53)

את דעתנו, ולא רק את גופנו. ואכן צריך כל אדם לקבוע לו עיתים ללימוד תורה בשבת, בעצמו או בשיעורים קבועים וכדו', ומי שבמשך ימות החול מקדיש את רוב זמנו לפרנסתו, צריך להשתדל בשבת שיהיה לימודו יותר ארוך משאר ימות החול. גם אם הלימוד בא על חשבון חלק משינת הצהרים שלו. שהרי עיקר הרווח של השבת אינה שעות השינה שישנים בה אלא התכנים החיוביים שהיא יוצקת בנפש זה שמכבד את השבת ומענגה, בסעודה ובתורה.

המלקט

למה אוכלים דגים בשבת

אכילת דגים בשבת מנהג מושרש בעם ישראל, ולו כמה סיבות.

- (1) **כבוד ועונג שבת:** בגמרא (שבת קיח:) נאמר שיש לכבד את השבת במאכלים משובחים, ומאכלי דגים נחשבו במשך הדורות למעדינים יוקרתיים. לכן אכילת דגים בשבת היא דרך לבטא את עונג שבת.
- (2) **רמז לשלמות וברכה:** דגים מסמלים פריזן ושפע, שכן הם מתרבים במהירות ואין עליהם עין הרע, כפי שנאמר בברכת יעקב לבני יוסף: "וידגו לרוב בקרב הארץ" (בראשית מח. טז), כך, אכילת דגים בשבת מסמלת את הברכה והשפע הרוחני שמאפיינים את יום השבת.
- (3) **קשר לנס פרשת המן:** הקבלה בין הדגים לשבת נרמז גם במדרש, שמציין כי הדגים מקושרים למים, בהם הופיע נס המן, המזון השמימי שסיפק ה' לבני ישראל במדבר. הדגים מזכירים לנו את את החסד האלוקי וההזנה האלוקית במיוחד ביום השבת.
- (4) **ממד קבלי ורוחני:** על פי תורת הקבלה לדגים יש מעלה מיוחדת, הם חיים במים, שאינם קשורים לטומאה של העולם הארצי, והם מסמלים טוהר ומדרגה רוחנית גבוהה. אכילת דגים בשבת מחברת אותנו לקדושת היום ולנשמה היתירה שמקבלים בשבת.
- (5) **שלוש סעודת השבת:** בחלק מהקהילות נהוג לאכול דגים לפחות בסעודה האחת, לרוב בסעודת ליל שבת, ויש שמקפידים על כך בכל שלוש הסעודות. לסיכום: אכילת דגים בשבת היא מנהג שמשלב כבוד לשבת, סמליות לברה ורוחניות, ומעלה קבלית שמעמיקה את חוויית היום הקדוש.

המלקט

על ידי שמירת שבת, יבנה המקדש

בחוברת "תל תלפיות" שיצאה לפני מאה שנה בהונגריה, הובאו דבריו של רבי פינחס הורוויץ זצ"ל מהעיר ביסטריץ, וכך אמר: על הפסוק (שמות טו. ב) "זה א-לי ואנוהו", אומר התרגום אונקלוס: "ואבני ליה מקדשא", כלומר "אנוהו" הוא מלשון "נוה", והכוונה לבית המקדש. המילים "זה א-לי" הם נוטריקון של המילים "זכור את יום השבת לקדשו", וידוע שעל ידי שמירת שבת יגאלו מיד ויבנה בית המקדש. הוא הוסיף בשם החתם סופר ש"זה א-לי", הוא נוטריקון של "זה השולחן אשר לפני ה'". עוד הוסיף לבאר הפסוק (תהלים קלז. ו) "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", על פי מה שדרשו חז"ל (שבת ל:): את דברי שלמה המלך (בקהלת ח. טו): "ושבחתני אני את השמחה", זו שמחה של מצוה, "ולשמחה מה זה עושה" (שם ב.ב.), זו שמחה שאינה של מצוה. הרי שהשמחה האמיתית היא רק שמחה של מצוה, ומעתה נוכל לכנות כל מצוה בשם "שמחה". ממילא שבת ששקולה כמו כל המצוות שבתורה יכולה להיות מכונה "ראש שמחתי". זהו שאמר דוד המלך: איך אוכל לעלות ולבנות את ירושלים על ראש שמחתי, על ידי שמירת שבת שמכונה כאמור "ראש שמחתי". על ידי שמירת השבת יבנה ירושלים והבית המקדש.

מנוחה בשבת

מה הכוונה שאנו מתפללים במנוחה של שבת: "מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלום. מנוחה שלמה..."? באיזו מנוחה בדיוק מדובר? האם משמע שכל שישנים יותר בשבת - כך טוב יותר (עפ"י שינה בשבת תענוג)? יש לומר שמנוחה האמורה בעניין שבת פירושה השתחררות מכל הדברים שהאדם רודף אחריהם במשך ימות החול, כדי שיהיה פנוי לעסוק בתורה ובכבוד שבת. והיא המנוחה השלמה, שאינה רק מנוחת הגוף, אלא מנוחה הנותנת לנפשו של אדם רוגע וחידוש כוחות למשך כל ימי החול, הבא מתוך עיסוקו בתורה. וכך כתב רבנו הרמב"ם (הלכות שבת פרק ל הלכה י): אכילת בשר ושתיית יין בשבת עונג הוא לה, והוא שהיתה ידו משגת, ואסור לקבוע סעודה על היין בשבת ובימים טובים בשעת בית המדרש, אלא כך היה מנהג הצדיקים הראשונים מתפלל אדם בשבת שחרית ומוסף בבית הכנסת ויבוא לביתו ויסעוד סעודה שניה וילך לבית המדרש יקרא וישמע עד המנוחה ויתפלל מנוחה ואחר כך יקבע סעודה שלישית על היין ויאכל וישתה עד מוצאי שבת. ועל כך אנו מכוונים בתפילתנו, שתהא המנוחה שלנו בשבת מנוחה שמניחה

"לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה". שבת קודש נקראת "מעין הברכות", היא המעיין של כל הברכות. בספר "ראשית חכמה" ישנו שער הנקרא שער הקדושה, שם עוסק המחבר במגוון נושאים הקשורים לקדושה: קדושת העינים, קדושת המחשבה, הלכות צניעות וכו'. והוא פוטח ואומר (שם פרק ב'), שלפני הכל יש להתחיל מהשורש והמקור שממנו יוצאות כל הקדושות, וזה שבת קודש. גדר עניינה של שבת קודש נראה עפ"י המשל המובה במדרש (ילקוט"ש מא רמז קעג): משל למלך שהיה לו האוהב, א"ל: שאל לך מתנה יקרת ערך, ואני נותן לך. אותו האוהב היה פקח הרבה, אמר אם אשאל שיעשה אותי איפרכוס או דוכוס היא יוצאת בידי, אלא הריני שואל דבר שכל הדברים טפלים לו, הכסף והזהב טפלים לו, אמר לו: מרי הואיל והגסת לבי שאשאל לפניך, דואל אני ממך שתשיאני את בתך ואעשה חתנך, אמר לו: חייך, כך אני עושה. אותו אדם פקח ביקש להיות חתם המלך, כי ברגע שהוא נעשה חלק מהמשפחה, יש לו את הכל!

שבת קודש נקראת ברית, "ושמרו בני ישראל את השבת.... לדורותם ברית עולם" (שמות לא. טז), היא זו שמקשרת אותו עם הקב"ה. יהודי שיודע לנצל את עוצמת קדושת השבת, יכול להתפרס על המון המון שטחים, ממש על כל שטחי התורה, כי השבת היא המעיין והשורש של כל הברכות.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "שבת קודש"

שבת היא האות הגדול וברית עולם

שבת היא האות הגדול וברית עולם דנתן לנו הקב"ה. מתנה טובה מבית גנזיו של מלך מלכי המלכים, יוסוד האמונה ושקולה ככל המצוות. על ידי השבת אנחנו וכים לנשמה יתירה, שהיא מאותה הרוח שעתידיה לשרות על הצדיקים לעתיד לבא, ומעלת הגובה של נשמה יתירה זו תלויה לפי מה שהאדם מכין את עצמו לזה. השבת היא מעין עולם הבא. מן השבת יוצאת הברכה לכל ימי השבוע, כי היא מקור ומעין הברכה וההצלחה, והיא נותנת את הכח לעולם להתקיים עוד למשך ששת הימים הבאים אחריה.

ובוראי מי שמבין דברים אלו תהיה לו תשוקה גדולה להאריך את השעות של יום קדוש זה. הוא ירוץ בשמחה עצומה לקבל את השבת בהקדם האפשרי ולענגה בדרגה הגבוהה ביותר, כדי לזכות יותר ויותר: "ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו" ו"לדעת כי אני ה' מקדשכם". ויהיה קשה לו להפרד ממנה במוצאי שבת. וכפי שמזמרים בשבת: "דורשי ה' זרע אברהם אוהבו, המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבא, שמחים לשמרו ולערב ערובו, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".

ספר "אורה של שבת"

הלכה: לגרום או לברך ברכה שאינה צריכה כדי להסתלק מהספק

מותר לאדם לגרום ברכה שאינה צריכה כדי להסתלק מהספק שהרי יש לברכה על מה לחול, ונחשב כברכה הצריכה היות ועושה כן כדי להסתלק מהספק. אך אסור לברך ברכה שאינה צריכה, או אפילו ספק ברכה שאינה צריכה כדי להסתלק מהספק, משום שאין הברכה על מה לחול. לדוגמא, מותר ואף רצוי לברך על מים או מיץ לפני הסעודה כדי לפטור את השתיה של תוך הסעודה, היות ונחלקו הראשונים האם מברכים על השתיה בתוך הסעודה, הרי שבמעשה זה מסתלק מהספק והברכה חלה על המשקה שטרם נפטר בברכת הפת.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: גל אל-יהודה מעשיך; ויפנו, מחשבתך

ספר משלי

חקירה: מתנה על מה שכתוב בתורה

תנאי ממש, שאם יתחייב לה בשאר כסות ועונה אינה מקודש, או שיו, שמקדש אותה בלי התחייבות לשאר כסות ועונה (תוס' כתובות נו. ד"ה הרי: תנאי ממש, רעק"א על התוספות שם: שו"ר)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: סימני טריפה: עשיר קמצן היה ב"שדליץ", שלא נתן פרוטה לצדקה, אבל עם זאת התנדב ונלווה לגבאי צדקה, לחזר עהם על פתחי נדיבים. כשהגיעו הדברים לאזני רבי ברוך מרדכי, רבה של שדליץ, נענה ואמר: הבריות, כידוע, מכנים את העשיר הקמצן בכינוי חזיר. כל כך למה? מפני שהקמצן בדומה לחזיר, הוא "מפריס פרסה", היינו שולח רגליו לצאת לקבץ נדבות לעניים, אבל איננו "מעלה גרה", בעצמו איננו מעלה אפילו אגורה אחת מכיס. ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף פו)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **יוזג הגון:** קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה:** נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייוז לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ניס מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מוזל פורטונה. אמיל חיים בן עזר עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרווקה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr